

POSTANOWIENIE

Dnia 25 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Cesarz (przewodniczący)

SSN Andrzej Ryński (sprawozdawca)

SSN Dorota Rysińska

Protokolant Łukasz Biernacki

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zdzisława Brodzisza,

w sprawie **A. S.**

skazanego wyrokiem łącznym

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 25 września 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w I.

z dnia 31 października 2014 r.

1) oddala kasację,

2) zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. R. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł., w tym 23% podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za obronę z urzędu w postępowaniu kasacyjnym,

3) wydatkami za postępowanie kasacyjne obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem łącznym z dnia 31 października 2014 r. Sąd Rejonowy, po rozpoznaniu sprawy A. S., skazanego prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego z dnia 23 października 2013 r. sygn. akt II K 88/13, za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k., popełnione w okresie od lutego 2012 r. do 20 września 2012 r. na karę roku pozbawienia wolności;

2. Sądu Rejonowego z dnia 20 grudnia 2013 r. sygn. akt II K 1045/13, za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 10 maja 2013 r. na karę roku pozbawienia wolności;

połączył kary pozbawienia wolności orzeczone wskazanymi wyżej wyrokami i orzekł karę łączną roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 8 listopada 2014 r.

Jednocześnie, Sąd Rejonowy wyrokiem łącznym z dnia 24 września 2014 r. sygn. akt II K 318/14, połączył prawomocnie orzeczone kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

1. Sądu Rejonowego z dnia 23 października 2013 r. sygn. akt II K 88/13, za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k., popełnione w okresie od lutego 2012 r. do 20 września 2012 r. na karę roku pozbawienia wolności;

2. Sądu Rejonowego z dnia 20 grudnia 2013 r. sygn. akt II K 1045/13, za przestępstwo z art. 158 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 10 maja 2013 r. na karę roku pozbawienia wolności;

i orzekł karę łączną roku i 9 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrok ten także nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się bez kontroli instancyjnej w dniu 2 grudnia 2014 r.

Kasację od wyroku łącznego Sądu Rejonowego z dnia 31 października 2014 r. sygn. akt II K 784/14, wniósł przed upływem 6 miesięcy od daty jego uprawomocnienia się - na podstawie art. 521 k.p.k. – Prokurator Generalny, zaskarżając to orzeczenie na niekorzyść skazanego A. S. i zarzucając rozstrzygnięciu rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 366 § 1 k.p.k. i art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na zaniechaniu dokonania ustaleń niezbędnych dla prawidłowego orzekania w przedmiocie wyroku łącznego i wydaniu w dniu 31 października 2014 r. wyroku łącznego obejmującego skazania A. S. wyrokami Sądu Rejonowego o sygn. akt II K 88/13 i II K 1045/13, podczas gdy skazania te obejmowało wcześniej

wszczęte postępowanie Sądu Rejonowego w przedmiocie wydania wyroku łącznego zakończone nieprawomocnym wyrokiem z dnia 24 września 2014 r. sygn. akt II K 318/14, który uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 2 grudnia 2014 r.

W konsekwencji Prokurator Generalny wniosł o uchylenie zaskarżonego wyroku łącznego i umorzenie postępowania na podstawie art. 537 § 2 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona na niekorzyść skazanego A. S. nie jest zasadna, albowiem nie można podzielić zarzutu, który został w niej sformułowany. W specyficznym układzie procesowym jaki powstał w niniejszej sprawie, nie jest słuszne twierdzenie, że zaistniała przeszkoda prawna prowadzenia postępowania w postaci zawisłości sprawy (*lis pendens*), która stanowi względną przyczynę odwoławczą. Skarżący nie wziął pod uwagę wszystkich konsekwencji, jakie na byt prawny wyroku łącznego Sądu Rejonowego z dnia 31 października 2014 r. sygn. akt II K 784/14, wywarł wyrok Sądu Rejonowego z dnia 24 września 2014 r. sygn. akt II K 318/14. Niewątpliwie, w obydwu tych sprawach dotyczących A. S., postępowanie prowadzono w zakresie tych samych skazań objętych wyrokami Sądu Rejonowego o sygnaturach akt II K 88/13 i II K 1045/13.

Negatywna przesłanka procesowa - *lis pendens* (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.) oznacza, że nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, jeżeli postępowanie wcześniej wszczęte toczy się co do tego samego czynu tej samej osoby, a więc gdy zachodzi tożsamość podmiotowa – przedmiotowa obu tych postępowań. Stan zawisłości sprawy, jako przeszkoda prawna prowadzenia postępowania powstaje z chwilą wejścia postępowania przygotowawczego w fazę *in personam*.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że sprawa o sygnaturze akt II K 318/14 zawisła w Sądzie Rejonowym w dniu 6 maja 2014 r. (k. 2 akt II K 318/14). Wyrok łączny został wydany w dniu 24 września 2014 r., lecz uprawomocnił się dopiero 2 grudnia 2014 r. Nie było to, co prawda wywołane postępowaniem odwoławczym, lecz opóźnionym wykonaniem wydanego na rozprawie w dniu 24 września 2014 r. zarządzenia o doręczeniu skazanemu

odpisu wyroku wraz z pouczeniem o trybie zaskarżenia. Zarządzenie to zostało wykonane w dniu 21 listopada 2014 r., natomiast skazany pokwitował odbiór korespondencji w dniu 24 listopada 2014 r. (k. 22, 25 akt II K 318/14).

Sprawa o sygnaturze akt II K 784/14 została natomiast zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w I. w dniu 2 października 2014 r. (k. 42 akt II K 784/14), po uprzednim jej przekazaniu przez Sąd Okręgowy, w którym zawisła od dnia 23 lipca 2014 r. (k. 2 akt II K 784/14). Wyrok łączny został wydany dnia 31 października 2014 r. i uprawomocnił się bez kontroli instancyjnej w dniu 8 listopada 2014 r. (k. 63 akt II K 784/14).

W związku z powyższym rację ma Prokurator Generalny, że postępowanie w sprawie o sygnaturze akt II K 784/14 prawomocnie zakończonej wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 31 października 2014 r., w jej toku objęte było ujemną przesłanką procesową w postaci stanu zawisłości sprawy (art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.), ponieważ w tym postępowaniu procedowano w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym tych samych skazań wyrokami jednostkowymi, za przestępstwa, odnośnie których toczyło się wcześniej zawisłe w tym samym Sądzie, w sprawie II K 318/14, postępowanie o wydanie wyroku łącznego, co do tego samego skazanego. Należy jednak zauważyć, że wyrok wydany przez Sąd Rejonowy w dniu 31 października 2014 r. sygn. akt II K 784/14, uprawomocnił się bez kontroli instancyjnej w dniu 8 listopada 2014 r., zaś w tej dacie wyrok Sądu Rejonowego z dnia 24 września 2014 r. sygn. akt II K 318/14, który obejmował te same wyroki jednostkowe był nieprawomocny i przymiot ten uzyskał dopiero w dniu 2 grudnia 2014 r.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że negatywna przesłanka *lis pendens* stanowiąca względny powód odwoławczy, formułuje zakaz równoległego prowadzenia postępowań karnych dotyczących tego samego przedmiotu procesu, w stosunku do tej samej osoby, podyktowany względami ekonomiki procesowej. Jednak zakaz ten ustaje z chwilą, gdy w jednym z tych postępowań zapadnie prawomocny wyrok kończący postępowanie w sprawie. Wówczas zaczyna funkcjonować negatywna przesłanka procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), która rodzi zakaz *ne bis in idem*, czyli zakaz zarówno ponownego wszczynania, jak i kontynuowania postępowania o ten sam czyn tej samej osoby, co do którego zapadło prawomocne orzeczenie.

Przesłankę *res iudicata*, zaliczaną do tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych (art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.) tworzą zawsze prawomocne orzeczenia merytoryczne, a także formalne, o ile oparte są na ujemnej przesłance bezwzględnej. Ma to na celu zapewnienie stabilności prawa i orzeczeń organów procesowych w postępowaniu karnym, a także służy realizacji wspomnianej zasady *ne bis in idem*, stanowiącej gwarancję, że nikt nie będzie pociągany więcej niż raz do odpowiedzialności karnej za ten samy czyn zabroniony pod groźbą kary (zob. postanowienie SN z dnia 6 listopada 2014 r., sygn. akt III KK 169/14, Lex nr 1565774; wyrok SN z dnia 12 lutego 2014 r., sygn. akt V KK 407/13, Lex nr 1439399).

W tej sytuacji procesowej Prokurator Generalny powinien skierować kasację na korzyść skazanego do orzeczenia Sądu Rejonowego zapadłego w sprawie o sygn. II K 318/14, bowiem zostało ono dotknięte rażącym uchybieniem w postaci powagi rzeczy osądzonej, a nie do wyroku Sądu Rejonowego z dnia 31 października 2014 r. sygn. akt II K 784/14, zapadłego po przeprowadzeniu postępowania objętego przeszkodą *lis pendens*, która została usunięta wobec uprawomocnienia się wyroku w sprawie II K 318/14, likwidującego fakt równoległego toczenia się wskazanych wyżej postępowań.

Mając powyższe na uwadze, kasację Prokuratora Generalnego, wniesioną na niekorzyść A. S., należało oddalić, zaś wydatkami poniesionymi przez sąd, a związanymi z jej rozpoznaniem, stosownie do treści art. 638 k.p.k., obciążyć Skarb Państwa.